



HÅNDBOG

for bestyrelser i det
almene gymnasium
(stx og hf)

Indholdsfortegnelse

01	Introduktion	2
02	Formålet med bestyrelshåndbogen	3
03	Opbygning	3
04	Den statslige ramme – selveje	4
05	Love og bekendtgørelser	6
06	Bestyrelsens sammensætning	7
07	Bestyrelsesarbejde i selvejende institutioner	9
08	Bestyrelsesvederlag	14
09	Tilsyn	16
10	Gymnasiernes Bestyrelsesforening (GBF)	17
11	Nyttige links	19
12	Vigtige aktuelle udfordringer	21
13	Bilag 1 - Etik i forbindelse med rektoransættelser	24

01 Introduktion

Bestyrelser på ungdomsuddannelsesområdet skal i stigende grad håndtere forandringer i et omfang, og med en hastighed, som ikke er set før. Nye reformtiltag og øgede implementeringskrav, eksempelvis implementeringen af Cheflønftalen i forbindelse med OK18, giver nye udfordringer og lægger pres på såvel formænd som øvrige medlemmer af bestyrelserne.

Arbejdet som formand for et alment gymnasium forudsætter derfor et kendskab til et vidensunivers på et specifikt område, som både kan føles mangfoldigt og uoverskueligt med mange interessenter og mange regler. Det kræver ofte stor fleksibilitet og stor tilpasningsevne.

For at vore medlemmer bedst muligt skal kunne favne den opgave, der ligger i at drive en offentlig selvejende institution, arbejder Gymnasiernes Bestyrelsesforening kontinuerligt med den ambition at understøtte arbejdet som bestyrelsesformand og bestyrelsesmedlem på landets almene gymnasier, samt at facilitere rammer og handlefrihed for den daglige ledelse.

Denne bestyrelshåndbog skal derfor ses som endnu et tiltag for at bidrage til, at vore medlemmer kan udføre deres hverv bedst muligt.

Jeg håber derfor, at I vil have oplevelsen af at sidde med en håndbog, som I kan bruge aktivt i jeres daglige virke.

God læselyst



Nils-Georg Lundberg, formand
Gymnasiernes Bestyrelsesforening

02 Formålet med bestyrelshåndbogen

Denne håndbog er udarbejdet af Gymnasiernes Bestyrelsesforening (GBF) og henvender sig primært til formænd og andre, som er aktive i de almene gymnasiers bestyrelser.

Håndbogen er en overordnet introduktion til de retsregler og principper, som gælder for bestyrelsesarbejdet, og er tænkt som en støtte og indførelse i de rammer, som bestyrelserne i de almene gymnasiers arbejder indenfor.

03 Opbygning

Håndbogen indeholder i afsnit 4 en kort præsentation af det statslige selveje og baggrunden for konstruktionen og etableringen af offentlige bestyrelser. Dernæst følger et afsnit med de centrale love og regler, der gælder for området. Herefter følger to afsnit om bestyrelsens sammensætning og virke, en præsentation af Gymnasiernes Bestyrelsesforening, et afsnit om de aktuelle udfordringer på området, og afslutningsvis er der en række henvisninger til nyttige redskaber og samarbejdspartnere.

04 Den statslige ramme – selveje

Baggrund

Den 1. januar 2007, i forbindelse med kommunalreformen i 2006, overgik de hidtidige amtskommunale gymnasier til at være statsligt selvejende institutioner. I januar 2010 fik gymnasierne også bygningsseveje. Disse to elementer er rammevilkårene i styringen af gymnasierne i dag.

Hensigten med selvejet var at skabe en mere enkel, gennemsigtig og effektiv styring af gymnasierne med fokus på deres output og med en større frihed til at tilrettelægge driften af gymnasierne under hensyntagen til konkrete lokale ønsker, og ikke mindst, for at sikre gymnasierne en central placering i lokalsamfundene.

Statsligt selveje

Det statslige selveje medførte, at gymnasierne fik lokalt forankrede bestyrelser, hvilket skulle sikre optimale rammer for undervisningsaktiviteter af høj kvalitet, gode fysiske rammer og et økonomisk råderum, der giver de fornødne handlemuligheder i forhold til prioriteringen af den samlede ressourceanvendelse¹.

Rammerne for det statslige selveje og bestyrelsernes opgaver står i dag beskrevet i institutionslovens kapitel 4². En bestyrelses ansvar og opgaver er i hovedtræk:

- At sikre at institutionen til enhver tid har den rette ledelse
- At fastsætte institutionens strategi i samarbejde med rektor
- At medvirke til at politiske reformer og initiativer tilpasses og implementeres på institutionen

¹ Jf. forarbejderne til Institutionsloven:
<https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200512L00183>

² Institutionsloven for de almene gymnasier:
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/596>

- At træffe beslutninger om institutionens udbud af uddannelser, aktivitet og kapacitet
- At sikre en forsvarlig forvaltning af institutionens midler, herunder at godkende budget og regnskab for institutionen
- At varetage institutionens interesser i enhver henseende og sikre optimale rammer for institutionens virksomhed
- At medvirke til at sikre et nationalt sammenhængende og effektivt uddannelsessystem, herunder opfyldelse af nationale uddannelses- og institutionspolitiske mål

Bygningsselvejet

I 2010 fik de almene gymnasier mulighed for at overtage de ejendomme og lejemål, de havde til huse i, og dermed overgå til bygningssejere. Formålet med at etablere bygningssejere, var at øge institutionernes økonomiske incitament til at optimere den samlede ressourceanvendelse, på baggrund af kendskab til den enkelte institution og lokale forhold. Bygningssejere skulle også fungere som en likviditetsbuffer i forbindelse med den løbende finansielle styring.³

Overgangen til bygningssejere har medført bedre prioriteringsmuligheder, øget frihed til at styre bygningsdriften vis a vis beslutninger om udbygning, modernisering og vedligeholdelse, planlægning af investeringer samt mulighed for at etablere samarbejder om bygningsdrift på tværs af institutioner – og tilmed langt mere ubureaukratisk⁴ end tidligere.

³ Jf. aktstykket om oprettelsen bygningssejere:
<https://www.ft.dk/samling/20081/aktstykke/aktstk.191/aktstykke/642029/715302.pdf>

⁴ Quartz, 2015: Omkostnings- og effektiviseringsanalyse af ungdomsuddannelsesinstitutionerne: <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf15/151117-quartz-omkostnings-og-effektiviseringsanalyse-af-ungdomsuddannelsesinstitutionerne.pdf?la=da>

05 Love og bekendtgørelser

Med uddannelsesloven for ungdomsuddannelserne med virkning fra 1. januar 2017, samlede man bestemmelserne om de 4 gymnasiale uddannelser i én lov med dels de fælles generelle bestemmelser, dels nogle afsnit og §'er med omtale af de specielle forhold for henholdsvis htx, hhx, stx, og hf.

De centrale love, som gælder for det almene gymnasium (stx) kan findes her:

Bekendtgørelse af lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse m.v. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1246>, også kaldet **Institutionsloven**, definerer rammerne for institutionen, herunder bestyrelsens opgaver og ansvar, ledelsens ansvar, samarbejde mellem institutioner, oprettelse og nedlæggelse af institutioner, tilskudsmuligheder etc.

Bekendtgørelse om standardvedtægt for institutioner for almen- og almen voksenuddannelse (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2012/750>) fastsætter bl.a. kriterierne for bestyrelsens sammensætning, bestyrelsens arbejde, tegningsret, regnskab og revision.

Bekendtgørelse af lov om de gymnasiale uddannelser (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1428>), også kaldet **uddannelsesloven**, fastlægger indholdet og formålet, herunder kriterier for optagelse, merit og organisering af indholdet (grundforløb, studieretningsforløb mv.).

06 Bestyrelsens sammensætning

Som nævnt ovenfor så fastlægges kriterierne for bestyrelsens sammensætning for gymnasier og HF-kurser i "Bekendtgørelse om standardvedtægt for institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse" og har følgende konditioner:

Institutionen ledes af bestyrelse på 6-10 medlemmer, der er stemmeberettigede, heraf er 4-8 medlemmer udefrakommende. Derudover indgår to yderligere medlemmer uden stemmeret. Bestyrelsens funktionsperiode er på 4 år og følger normalt valgperioden for kommuner.

Bestyrelsen vælger en formand blandt de udefrakommende medlemmer.

Selvsuppleret medlemmer:

Den nytiltrådte bestyrelse kan yderligere udpege medlemmer ved selvsuppleret og skal have foretaget udpegning af medlemmer, der udpeges ved selvsuppleret, senest en måned inde i sin funktionsperiode.

Bestyrelsens sammensætning er omfattet af bestemmelserne i lov om ligestilling af mænd og kvinder.

Eksterne repræsentanter:

Flertallet af medlemmer skal være udefrakommende, primært fra den enkelte institutions lokalområde. Bestyrelsens medlemmer skal tilsammen have kompetencer, der bidrager til at fremme institutionens aktuelle og fremadrettede virke. Udefrakommende medlemmer udpeges i deres personlige egenskab og skal tilsammen have erfaring med uddannelsesudvikling, kvalitetssikring, ledelse, organisation og økonomi. Der skal være udefrakommende medlemmer med erfaring fra erhvervsliv, grundskolesektor og den videregående uddannelsessektor.

Særligt om kommunale og regionale bestyrelsesrepræsentanter:

1 medlem udpeges af kommunalbestyrelserne i regionen i forening.

Medarbejdere:

2 medlemmer vælges af og blandt medarbejderne ved institutionen, af hvilke det ene har stemmeret.

Elever:

2 medlemmer vælges af og blandt institutionens elevråd eller kursistråd, af hvilke det ene har stemmeret. Eleven eller kursisten, der har stemmeret skal være myndig.

Institutionslederen:

Institutionens leder er bestyrelsens sekretær og deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret.

Hvem kan ikke være medlem af bestyrelsen:

1. Personer der udlejer ejendomme m.m. til skolen
2. Medlemmer af bestyrelsen i fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, der udlejer ejendomme m.m. til skolen, eller som kontrollerer udlejer af ejendomme m.m. til skolen.
3. Advokater, revisorer eller lignende rådgivere for personer, jf. nr. 1, eller for fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, jf. nr. 2.
4. Ansatte i ledende stillinger hos personer, jf. nr. 1, eller i fonde, selskaber, foreninger eller andre virksomheder, jf. nr. 2

07 Bestyrelsesarbejde i selvejende institutioner

Bestyrelsens ansvar og opgaver

Bestyrelserne er ejere af de statsfinansierede selvejende institutioner. I praksis betyder det, at lovgiver har uddelegeret ejerskabet af institutionen til bestyrelsen, og gjort bestyrelsen øverst ansvarlig for institutionens virke⁵. Det er det bestyrelsens ansvar, at der er den rette ledelse på institutionen, som på fornuftig vis kan varetage den daglige drift og medvirke til, at politiske målsætninger realiseres. Ansvar omfatter såvel institutionens administration og økonomiske drift samt de undervisnings- og uddannelsesaktiviteter, som institutionen varetager.

Bestyrelsen har også som opgave at holde sig opdateret med ministeriets uddannelsespolitik. Det er også bestyrelsen, der i samarbejde med ledelsen, er med til at sikre at institutionen lever op til de politiske mål, der fra ministeriets side fastsættes i relation til hhv. undervisningens tilrettelæggelse og udførelse – herunder reformer og initiativer.

Bestyrelsens ansvar og opgaver omfatter i hovedtræk at:

- Sikre at institutionen til hver en tid har den rette ledelse (ansætter⁶ og afskediger)
- Fastsætte institutionens strategi i samarbejde med øverste leder
- Være medvirkende til at politiske reformer og initiativer implementeres på institutionen
- Træffe beslutninger om institutionens udbud af uddannelser, aktivitet og kapacitet

⁵ Jf. "Institutionsloven", § 16 om institutionens ledelse, <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1246>

⁶ Jf. §25 i "Forslag til Lov om institutioner for almen- og almen voksenuddannelse m.v." (fremsat ifm. Kommunalreformen i 2007). <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200512L00183>

- Fastsætte løn- og personalepolitik
- Have ansvaret for lønforhandlinger
- Sikre en forsvarlig forvaltning af institutionens midler, og at der udarbejdes årsregnskab, samt godkende budget og regnskab for institutionen.
- Bestyrelsen skal varetage institutionens interesser i enhver henseende og sikre optimale rammer for institutionens virksomhed.

Helt overordnet skal bestyrelsen og ledelsen på de enkelte institutioner forestå de opgaver, som følger af princippet om selvforvaltning inden for de lovgivningsmæssige rammer for deres virke (jf. endvidere Kammeradvokatens notat om forretningsorden for bestyrelser, bagerst i denne håndbog).

Bestyrelsen som arbejdsgiver

Bestyrelsen er arbejdsgiver i alle henseender. Det betyder blandt meget andet, at bestyrelsen har ansvar for at håndtere vurdering af rektors egen opgavevaretagelse, lønforhandling for rektor, lederudvikling for rektor, vurdering og handling i forhold til rektors sygefravær og andre personalemæssige forhold i forhold til rektor. Eksempelvis kan håndteringen af rektors sygefravær ikke overlades til vicerektor. Ligeså er det bestyrelsens ansvar (og pligt) at gennemføre sygesamtaler med rektor, lave planer for tilbagevending til arbejdet for rektor og ultimativt træffe afgørelse om afskedigelse, når der ikke inden for rimelig tid er udsigt til tilbagevenden⁷.

Ligeledes bør bestyrelsesformanden føre tilsyn med alle ikke-lønmæssige udbetalinger til rektor, herunder godtgørelse for udlæg, kørselsgodtgørelse mv. Dette sker i praksis i samarbejde med revisionen.

Bestyrelsen skal også varetage MUS med rektor.

Det er også bestyrelsen der ansætter institutionens øvrige chefgruppe, hvilket dog i praksis er uddelegeret til rektor.

⁷ I praksis ofte bestyrelsesformanden, som må handle på mandat fra bestyrelsen.

Som forberedelse på en rektoransættelse bør bestyrelsen og evt. ansættelsesudvalg også gøre sig nogle etiske overvejelser om ansættelsessamtalerens forløb.

GBF anbefaler, at bestyrelsen, evt. sammen med ansættelsesudvalget, forud for samtalen drøfter rammer og etik i forbindelse med samtalen, herunder, at bestyrelsesformanden (eller den konsulent, som er tilknyttet ansættelsesprocessen og udvælgelsen), der leder samtalerne, ikke give plads til spørgsmål, der sigter mod at binde kandidaten til en bestemt adfærd i forbindelse med den lokale arbejdstilrettelæggelse.

Som støtte hertil har Gymnasiernes Bestyrelsesforening, i samarbejde med Danske Gymnasier, opstillet en række opmærksomhedspunkter til bestyrelsen og ansættelsesudvalgets drøftelse inden ansættelsessamtalerne. Disse fremgår af afsnit 13., "Bilag 1.- Etik i forbindelse med rektoransættelser" sidst i denne håndbog.

NB! I forbindelse med ansættelser og afskedigelser bør der i særlig grad være opmærksomhed på om specifikke formalia på området er overholdt - ikke mindst særlige vilkår for tjenestemandsansatte⁸.

Fortrolighed

Bestyrelsens mødemateriale, herunder dagsordener og referater, skal gøres offentligt tilgængelige. Sager, dokumenter eller oplysninger, der er omfattet af lovgivningens bestemmelser om tavshedspligt, må dog ikke offentliggøres. Alle personsager og sager, hvori indgår oplysninger om kontraktforhandlinger med private eller tilsvarende forhandlinger med offentlige samarbejdspartnere, kan undtages for offentliggørelsen, hvis det på grund

⁸ For eksempel kan en tjenestemand ikke ansættes efter cheflønaf-talen, men man kan godt have en statslig tjenestemandspensionsordning og samtidig være omfattet af aftalerne vedr. chefløn, jf. afsnit 3.6. i "Vejledning om aftaler om ansættelse af chefer ved institutioner for undervisning, uddannelse og forskning på Undervisningsministeriets og Uddannelses og Forskningsministeriets område". <https://www.medst.dk/arbejdsomraader/publikationer/vejledning-om-aftaler-om-ansættelse-af-chefer-ved-institutioner-for-undervisning-uddannelse-og-forskning-paa-undervisningsministeriets-og-uddannelses-og-forskningsministeriets-omraade/>

af sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt findes nødvendigt⁹.

Desuden foreskriver Forvaltningslovens § 27, stk. 1. & 2. at der er tavshedspligt i spørgsmål, der relaterer sig til hensynet til institutionens økonomiske interesser og hensynet til enkeltpersoner¹⁰.

Revisors rolle

Bestyrelsens valgte revisor er 'offentlighedens tillidsrepræsentant' og varetager i bestemte henseender omverdenens interesse i kontrol med institutionens regnskabsmæssige forhold - såvel den økonomiske som den forvaltningsmæssige.

Med den forvaltningsmæssige revision, påhviler det revisor at vurdere, hvorvidt institutionen (tilskudsmodtager) har varetaget opgaven med at bruge tilskuddet på de formål, som var hensigten. Revisionen vil kunne omfatte alle aspekter af skyldige økonomiske hensyn, dvs. sparsommelighed, produktivitet og effektivitet, ligesom revisionen vil kunne omfatte virksomhedens målfastsættelse, målopfyldelse og økonomistyring¹¹. Revisor bistår ofte med økonomisk og skatte- og regnskabsmæssig rådgivning, hvilket gør revisor til en vigtig hjælp for bestyrelsen med at påse, at sådanne forretningsgange, politikker mv. er implementeret og fungerer.

De lovpligtige revisionsydelser

Revisors vigtigste opgave er at revidere institutionens årsregnskab som en del af aflæggelsen af årsrapporten. Revisionen sker på basis af faste love, først og fremmest årsregnskabsloven og revisionsbekendtgørelser for institutionen.

Hertil kommer, at revisor generelt er tillagt visse kontrolfunktioner, her-

⁹ Jf. §12., stk. 6. i kapitel 4: Bestyrelses arbejde i "Bekendtgørelse om standardvedtægt for institutioner for almen- og alment gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse" <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2012/750>

¹⁰ <https://danskelove.dk/forvaltningsloven/27> og afsnit 5. i kammeradvokatens "Notat om det overordnede regelgrundlag for de selvejende institutioner samt bestyrelsens opgaver og ansvar" fra 20. december 2005

¹¹ <https://modst.dk/media/14942/forvaltning-og-revision-af-offentlige-tilskud.pdf>

under at påse, at bestyrelsen efterlever forpligtelsen til at oprette en forretningsorden og føre bøger, fortegnelser og protokoller og underskrive revisionsprotokollen.

Endvidere har revisor pligt til, efter anmodning fra bestyrelsen, at foretage undersøgelser af nærmere bestemte forhold, som falder uden for revisors pligtmæssige gennemgang i forbindelse med revision af årsregnskabet.

Revisor skal i forbindelse med revisionen af institutionens årsregnskab føre en revisionsprotokol. Revisionsprotokollen er revisors kommunikationsredskab til bestyrelsen, hvori revisor gør bestyrelsen bekendt med væsentlige forhold i forbindelse med revisionen. Det skal bl.a. fremgå af revisionsprotokollen, hvis revisor er blevet bekendt med "væsentlig usikkerhed, fejl eller mangler vedrørende institutionens bogholderi, regnskabsvæsen eller interne kontrol".

Bestyrelsens årsrapport består af:

Årsregnskabet

Ledelsespåtegning

Ledelsens beretning

Revisionspåtegning

Bestyrelsen har ansvaret for at der udarbejdes et årsregnskab, ledelsesberetningen og ledelsespåtegning, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Bestyrelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som bestyrelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne måtte skyldes besvigelser eller fejl.

08 Bestyrelsesvederlag

Vederlaget er en påskønnelse af det arbejde der udføres, og det kan være med til at understrege det ansvar, man bærer som bestyrelsesmedlem.

Undervisningsministeriet er det ministerium med flest selvejende institutioner og har som det eneste ministerium fastlagt en række regler for, hvor meget der kan udbetales i vederlag til de selvejende institutioner. Vederlagene for institutioner under Undervisningsministeriet er stadfæstet i "Bekendtgørelse om særskilt vederlæggelse af bestyrelsesmedlemmer ved visse uddannelsesinstitutioner på Børne- og Undervisningsministeriets område" jf. BEK nr. 826 af 28/04/2021, som kan findes her:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/826>

De nyeste reguleringer, fremskrevet til april 2021- niveau, er at finde her: <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/institutioner-og-drift/pdf21/jun/vederlag-for-bestyrelsesmedlemmer-ved-gym--vuc-og-fgu-i-april-2021-niveau.pdf>

Af denne fremgår det, at en bestyrelsesformand for de største institutioner, inden for det gymnasiale område (der ikke omfatter erhvervsskolerne), maksimalt kan modtage et honorar på 72.217 kr., næstformanden maksimalt 36.108 kr. og de menige medlemmer maksimalt 4.333 kr. Konkrete honorarer afhænger dog af skolens størrelse.

Det fremgår endvidere af bekendtgørelsen, at de medarbejder- og elevvalgte bestyrelsesmedlemmer ikke kan modtage vederlag udover, for de medarbejdervalgte, kompensation for arbejdsindsatsen i arbejdstidsaftalerne.

Man bør også hæfte sig ved, at det af bekendtgørelsens § 2, stk. 2. og § 3 fremgår, at der ikke kan ydes vederlag til medlemmer, hvis deltagelse i bestyrelsesvirksomheden indgår som led i deres tjenstlige opgaver i hovedstillingen, hvis man er udpeget af en interesseorganisation, hvis man er udpeget af en kommunalbestyrelse og medlem af denne, eller hvis man som udpeget bestyrelsesmedlem modtager diæter for at varetage hvervet som bestyrelsesmedlem.

Da alle beløb er angivet i grundbeløb niveau pr. 31. marts 2012, kan man

med fordel benytte den grundbeløbsberegner som findes på Medarbejder- og kompetencestyrelsens hjemmeside:

<https://grundbeloeb.modst.dk/beregner-2012/> eller alternativt DJØF's omregner af individuelle tillæg som er noget mere brugervenlig, jf.: <https://www.djoef.dk/r-aa-dgivning/l-oe-n/omregning-af-individuelle-till-ae-g.aspx>

09 Tilsyn

De selvejende institutioner er underlagt ministerielt tilsyn. Tilsynet med de gymnasiale uddannelser omfatter økonomisk tilsyn og tilsyn med den faglige kvalitet. Tilsynet varetages af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK).

Det faglige tilsyn omfatter institutionernes faglige resultater og regeloverholdelse. Tilsynet tager udgangspunkt i, at kvalitetssikring og regeloverholdelse er et lokalt ansvar, som efterleves af de enkelte institutioners ledelse og bestyrelser.

Der føres tilsyn på baggrund af tre parametre: Risikobaseret tilsyn, Tematisk tilsyn og Enkeltsagstilsyn.

I det risikobaserede tilsyn screener styrelsen de gymnasiale uddannelsers faglige resultater både på landsplan og på institutionsniveau. Med henblik på at udvælge institutioner med de største faglige udfordringer, bliver institutionerne screenet med udgangspunkt i en række indikatorer.

Tematisk tilsyn muliggør en målrettet indsats på særlige områder, hvor styrelsen er blevet opmærksom på, at flere skoler er særligt udfordrede, og/eller hvor der er et politisk ønske om fokus.

Enkeltsagstilsyn iværksættes som oftest på baggrund af konkrete henvendelser, men kan også indledes som opfølgning på tidligere tilsynssager. Ofte sker det på baggrund af konkrete henvendelser eller oplysninger fra elever, forældre eller andre, der har en generel bekymring for skolen.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) vil i tilsynssager gå i dialog med de pågældende institutioner og har i sidste ende en række sanktionsmuligheder.

Det økonomiske tilsyn omfatter tilsyn med institutionernes økonomi, drift og anvendelse af tilskud, og følger de samme parametre som skitseret ovenfor. For de gymnasiale institutioner vil tilsynet typisk være med den hensigt at bidrage til en effektiv, velfungerende og udviklingsorienteret institutionsdrift.

GBF er medlem af STUK's Tilsynsforum, som har den overordnede dialog om tilsynet med de forskellige aktører på uddannelsesområdet.

10 Gymnasiernes Bestyrelsesforening (GBF)

Gymnasiernes Bestyrelsesforening (GBF) blev stiftet 16. januar 2006, på baggrund af gymnasiernes overgang til statsligt selveje, som blev indført i januar i 2007.

Gymnasiernes Bestyrelsesforening har som formål at varetage de almene gymnasiernes og hf-kursernes interesser og at sikre dem økonomiske og politiske vilkår, som muliggør, at de kan varetage deres forpligtelser og leve op til de uddannelsespolitiske krav og målsætninger. (jf., foreningens vedtægter § 2).

Det betyder, at vi i GBF - ud over at skabe et erfaringsforum for gymnasiernes bestyrelsesformænd - også ser det som vores opgave at arbejde med rammer i forhold til omverdenen, som gør det muligt for bestyrelserne at drive gymnasierne på en fagligt forsvarlig og udviklende måde.

Foreningen arbejder derfor aktivt med:

- At indgå i et positivt og konstruktivt samarbejde med Børne- & Undervisningsministeriet, relevante myndigheder, samt andre foreninger og aktører, der har relationer til gymnasieområdet
- At repræsentere, rådgive og bistå medlemsskolernes bestyrelser omkring juridiske og organisatoriske forhold
- At arbejde for en løbende forbedring/optimering af rammebetingelserne for bestyrelsesarbejdet.
- At søge indflydelse og repræsentere medlemsskolerne over for Folketinget, ministerier, styrelser, rådgivende organisationer med beslægtede interesseområder
- At danne netværk mellem gymnasiebestyrelserne
- At arbejde for en stadig opkvalificering af gymnasieskolernes bestyrelser

- At være arrangør/medarrangør af kurser, konferencer og konsulentvirksomhed for medlemsskolernes bestyrelser med henblik på at professionalisere bestyrelsesarbejdet og højne informationsniveauet blandt medlemsskolerne
- At bidrage med/til løbende relevante uddannelsespolitiske analyser

Foreningen har (i juni 2021) 127 medlemmer der, udover samtlige offentlige almene gymnasier og hf, også tæller enkelte VUC -institutioner og private gymnasier.

Generalforsamling

Generalforsamlingen er foreningens højeste myndighed og afholdes hvert år i marts måned, dog i juni måned for de år, der følger efter kommunalvalget.

Som medlemmer optages bestyrelser for gymnasieskoler og institutioner, der udbyder og gennemfører almen gymnasiale uddannelser, jf. foreningens vedtægter (§ 3).

Medlemskabet giver ret til, at formanden, næstformanden eller anden repræsentant for den siddende bestyrelse repræsenterer denne på foreningens generalforsamling og deltager i foreningens arbejde. Foreningens vedtægter kan tilgås her:

<https://www.gymbf.dk/a/om-gbf>

Medlemskabet giver også mulighed for, at man gennem GBF kan få råd og vejledning om ansættelsesforhold (for rektorer og øverste ledelse), juridiske og organisatoriske problemstillinger, kontakter til relevante myndigheder og gøre brug af foreningens politiske og uddannelsespolitiske netværk samt deltage i foreningens kursusaktiviteter.

11 Nyttige links

Kodeks for godt bestyrelsesarbejde (strategiske opgaver)

Kodekset er udarbejdet i et samarbejde mellem bestyrelsesrepræsentanter for de selvejende uddannelsesinstitutioner og Undervisningsministeriet med inddragelse af ledelsesforeningsrepræsentanter. Udgangspunktet er, at bestyrelsen arbejder strategisk, hvor ansvar og beslutninger ses i sammenhæng med bestyrelsens kontrolopgave og den økonomiske driftssikring.

Kodeks for godt bestyrelsesarbejde kan tilgås her:

<https://www.gymbf.dk/v/vaerktoejer>

Forretningsorden for bestyrelser

I Kammeradvokatens, "Notat om det overordnede regelgrundlag for de statslig elevejende institutioner samt bestyrelsens opgaver", gives en mere detaljeret beskrivelse af bestyrelsens ansvar og opgaver i forbindelse med den overordnede ledelse af institutionen. Notatet kan tilgås her: <https://www.gymbf.dk/v/vaerktoejer>

Forretningsorden for bestyrelser kan tilgås her:

<https://www.gymbf.dk/v/vaerktoejer>

Selvevaluering af bestyrelsens arbejde

Det følger af anbefalinger til det gode bestyrelsesarbejde, at bestyrelsen jævnligt evaluerer sig selv og sit arbejde. Nedenstående er et forslag til et evalueringsskema til brug i bestyrelsen, men kan naturligvis tilpasses individuelt efter bestyrelsens behov. Skemaet er lavet pba. anbefalingerne om god selskabsledelse (Nørby-udvalget).

Skemaet udsendes til bestyrelsen medlemmerne, der besvarer og indsender til formanden. Bestyrelsen kan derefter behandle evalueringen på førstkommende møde.

Skema til selvevaluering kan tilgås her:

<https://www.gymbf.dk/v/vaerktoejer>

Samarbejdspartnere

Ungdomsuddannelser

Gymnasierne udgør sammen med Erhvervsskolerne, Voksenuddannelsescentre, Social- og sundhedsuddannelserne og FGU de danske ungdomsuddannelser.

Se de relevante links her:

<i>Erhvervsskolerne</i>	https://danskeerhvervsskoler.dk/	
<i>VUC</i>	https://vuc.dk/	
<i>SOSU</i>	https://sosu.dk/	https://sosu.dk/b-sosu/
<i>FGU Danmark</i>	https://fgu.dk	

Private gymnasier har en kombineret bestyrelses- og skoleforening: Private Gymnasier og Studenterkurser, <https://privateskoler.dk/>

Danske Gymnasier - er rektorernes interesseorganisation for gymnasieskolerne, <https://www.danskegymnasier.dk>

Ministerier og samarbejdspartnere

Børne- og Undervisningsministeriet	https://www.uvm.dk/
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet	https://www.stukvum.dk/
Medarbejder- og Kompetencestyrelsen	https://www.medst.dk/
Gymnasieskolernes Lederforening (GymLF)	https://gymlf.dk/

12 Vigtige aktuelle udfordringer

Selveje

Det statslige selveje har de seneste år været under stigende pres. Debatten har ofte været intens.

Gymnasiernes Bestyrelsesforening mener, at selvejet er en succes. Dette har vi gentagne gange ytret os offentligt om – både med og uden de andre leder- og bestyrelsesforeninger på hele det regulerede område, som deler vores synspunkt.

Den statslige selvejekonstruktion er en væsentlig grund til, at vores institutioner i dag kan tilbyde vores elever et spændende og varieret uddannelsesudbud - i ordentligt vedligeholdte bygninger og med tidssvarende udstyr og laboratorieforhold. Derfor har selvejet sikret lokale løsninger, som er til gavn for elevernes og sikret uddannelserne lokalt.

Selvejet prioriterer den lokale styring, hvor bestyrelse og ledelse sammen træffer valg og foretager prioriteringer ud fra de behov og ønsker, der er på uddannelsesinstitutionerne, blandt ansatte og elever og i lokalområdet.

Selvejet sikrer desuden, at de centrale regler, uddannelsespolitiske målsætninger, besparelser og andet, som bliver vedtaget centralt, udmøntes effektivt og omsættes til meningsfulde beslutninger, gennemsigtighed og effektivitet.

Alt i alt må man konstatere, at gymnasierne under disse, ofte vanskelige, konditioner har forvaltet den tillid og det ansvar, som vi har fået overdraget, på en samfundsmæssig forsvarlig måde.

Kapacitetsfastsættelse og elevfordeling

Gymnasiernes Bestyrelsesforening har i en længere årrække været meget aktive i problematikken vedrørende elevfordeling og kapacitetsfastsættelse.

Gymnasiernes Bestyrelsesforening har hele tiden arbejdet mod en model, hvor der i videst muligt omfang differentieres efter lokale forhold, og hvor der desuden tilstræbes en balance mellem det samfundsmæssige ønske om

fordeling og hensynet til elevernes ønsker. Herudover, at alle de gymnasiale uddannelser sidestilles med hensyn til regulering af kapacitetsfastsættelse og elevfordeling, og at der skal være en "kritisk masse" for skolestørrelse, som bør tage udgangspunkt i krav til faglig kvalitet.

Den 10. juni 2021 faldt aftalen om "Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser" på plads¹². Aftalen kom i stand med et politisk flertal, som, ud over regeringen, består af Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne

Torsdag den 7. april 2022 var L157 (Forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om institutioner for almen- og erhvervsrettet uddannelse og lov om institutioner for almen voksenuddannelse m.v. og lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse), til førstebehandling Folketinget. Med lovforslaget fastlægges den nye elevfordelingsmodel som, ud over de almen- og erhvervsrettet uddannelser, også omfatter de erhvervsrettet uddannelser. Modellen medfører, at landet inddeles i zoner, og at fordelingen af ansøgerne sker efter forskellige kriterier i afstands-zoner og fordelingszoner.

Gymnasiernes Bestyrelsesforening har tidligere afgivet høringsvar til lovforslaget, som kan læses i sin fulde længde på foreningens hjemmeside <https://www.gymbf.dk/>

Overordnet bakker Gymnasiernes Bestyrelsesforening op om hovedintentioner i lovforslagets og mener, at aftalen har mange gode elementer:

- Der er kommet en afklaring på elevfordelingsproblematikken, som vi længe har efterspurgt
- Der er kommet en differentieret model, som opererer med fordelingszoner og afstands-zoner som adresser de forskellige udfordringer, der følger af demografi og geografisk placering. er de forskelle, der er mellem land og by

¹² Ny aftale om elevfordeling bremser polarisering og parallelsamfund og hjælper gymnasier i yderområder [opdateret 17.09.21 kl. 10:00] | Børne- og Undervisningsministeriet (uvm.dk)

- Der er sket en harmonisering af regelsættet, der omfatter alle 4 gymnasiale uddannelser
- Der er fastsat en minimumskapacitet, der samlet set svarende til 84 elever, at alle gymnasier har en økonomisk og faglig bæredygtig størrelse
- Vi finder det endvidere positivt at henvisningstaxameteret bliver afskaffet pr. 1. januar 2022

Men der er også en del ting i lovforslaget, hvor vi mangler præcisering og afklaring af procedurer og konsekvenser.

Eksempelvis er det et centralt element i lovforslaget, at der indføres Stram Kapacitetsstyring, som medfører at man kan få tildelt både færre og flere elever og klasser.

Det fremgår af L157, "at børne- og undervisningsministeren kan flytte kapacitet på de enkelte uddannelser mellem afdelinger og institutioner". Flytning af kapacitet vil give lige så stor budgetusikkerhed og behov for tilpasning med usikkerhed for medarbejdere og elever som ved nedsættelse af kapacitet. Der er derfor også her behov for præcisering af, at det bør ske gradvis tilpasning.

Samlet må vi konstatere, at ikke mindst de nye regler for elevfordeling i høj grad indskrænker såvel selvejets som bestyrelsens råderum og kraftigt moderer den nugældende institutionslovs formulering om, at bestyrelsen træffet beslutning om institutionens kapacitet.

Vi forventer, at Børne- og Undervisningsministeriet vil inddrage de relevante parter (herunder GBF) i konkretiseringen af disse forhold i tiden frem mod den nye elevfordelingsmodels ikrafttræden. Den nye elevfordelingsmodel får virkning for optaget til skoleåret 2023/24.

13 Bilag 1 - Etik i forbindelse med rektoransættelser

Opmærksomhedspunkter til bestyrelsen og ansættelsesudvalgets drøftelse inden ansættelsessamtalerne

- Afklar hvem der fører ordet og leder ansættelsessamtalerne, fx bestyrelsesformanden eller en konsulent tilknyttet ansættelsesprocessen.
- Drøft forventninger til ledelsen af samtalen, herunder om der er særlige spørgsmål, som bestyrelsen eller ansættelsesudvalget ønsker at stille.
- Drøft, om andre end den, der fører ordet, skal stille spørgsmål under samtalen.
- Drøft den etik I ønsker i forbindelse med samtalen, herunder hensyn I ønsker at tage til ansøgeren. Det kan eksempelvis være i forhold til, at spørgsmål, der stilles, ikke må have en underliggende hensigt om at skulle binde ansøgeren til en særlig adfærd, hvis vedkommende ansættes.
- Vær opmærksom på, at svar på meget konkrete spørgsmål, om for eksempel den lokale arbejdstilrettelæggelse kan være udtryk for, at ansøgerens ønske om at vise sine evner og sin vilje til at skabe et godt arbejdsmiljø, men utilsigtet kan have den konsekvens, at der bliver givet lovning i forhold til den fremtidige administration på skolen.
- Drøft om I ønsker at tilknytte 'en erfaren bestyrelsesformand' som sparingspartner under forløbet. Mange har gode erfaringer med ansættelsessamtaler, hvor der var inviteret en erfaren bestyrelsesformand med som tilforordnet eller 'særlig sagkyndig'.

Gymnasiernes
Bestyrelsesforening

gbf

**Ny Vestergade 13, Stuen
1471 København K.**

Telefon: +45 2629 3403 / +45 5363 3403

Mail: gymbf@gymbf.dk

Web: <https://www.gymbf.dk/>

CVR. Nr.34002460



Download håndbogen digitalt